

Tid Torsdagen den 24 september 2020 kl. 16.30 – 16.45
Plats Bråvallasalen, Stadshuset
Justering Tisdagen den 6 oktober 2020, §§ 1-5, 8-17, 19, 21, 23-30

Omedelbart justerade paragrafer

Justering Torsdagen den 24 september 2020, §§ 6, 7, 18, 20, 22

Annika Elmlund

Maria-Elsa Salvo

Närvarande

Beslutande ledamöter:

Maria-Elsa Salvo (S) vice ordföranden

Annika Elmlund (M)
Bo Sundin (M)
Arne Fredholm (M)
Peter Backlund (L)
Hampus Rubaszkin (MP)
Susanne Wicklund (C)
Anders Göransson (S)
Christina Wallmark (SD)

Tjänstgörande ersättare:

Niklas Sandstedt (M)	för Johan Nilsson (M)
Andreas Lind (S)	för Vakant (S)
Susanne Urban (V)	för Clara Lindblom (V)
Catharina Gabrielsson (V)	för Jonathan Metzger (V)

Ersättare:

Bo Fellström (M)
Torsten Lindström (KD)
Anders Edin (SD)

Tjänstemän:

Förvaltningschefen Johan Castwall, Åse Geschwind samt borgarrådssekreteraren Daniel Carlsson-Mård och personalföreträdaren Luis Lopez §§ 1-6 .

§ 1 Val av justerare och tid för justering

Beslut

Exploateringsnämnden utser Annika Elmlund att tillsammans med vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) justera dagens protokoll.

Justering sker tisdagen den 6 oktober 2020.

§ 2 Frågor för beredning och eventuell information från kontoret

Skrivelse för beredning

Anmälan görs av inkommen skrivelse till exploateringsnämnden enligt följande:

1. Transparensen i markanvisningsprocessen, från Susanne Urban m.fl. (V), dnr E2020-04071.

Beslut

Exploateringsnämnden överlämnar skrivelsen till exploateringskontoret för beredning.

§ 3 Anmälan av inkomna skrivelser till exploateringsnämnden

Inkomna skrivelser m.m. till exploateringsnämnden enligt förteckningar från den 10 september 2020 och från den 24 september 2020 anmäls.

§ 4 Anmälan av delegationsbeslut fattade inom exploateringskontoret

Dnr E2020-00068

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att lägga anmälan till handlingarna.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 8 september 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 5

Anmälan av protokoll från rådet för funktionshinderfrågor

Inget protokoll från rådet för funktionshinderfrågor finns att anmäla vid dagens sammanträde.

§ 6

Tertialrapport 2/2020 för exploateringsnämnden

Dnr E2020-00069

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner tertialrapport 2/2020 och överlämnar denna till kommunstyrelsen.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 10 september 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Christina Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).
- 2) Susanne Urban m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:
 - 1 Att kontorets förslag godkänns delvis.

- 2 Att bedömningen av måluppfyllelsen för mål 1:5 ändras till ”delvis uppfyllt” och mål 2:2 till ”ej uppfyllt” enligt motivering nedan, samt att därutöver anföra följande:

Tertialrapport 2 redovisar liksom tertialrapport 1 katastrofala prognoser för bostadsbyggandet, sex av de tio bostadsindikatorerna beräknas inte alls uppnås och tre bara delvis. Antalet markanvisade bostäder uppgår bara till 2 199 av målet 10 000, vilket gör att det även är långt kvar till att ens uppfylla prognosen om 8 000 bostäder. Andelen markanvisade hyresrätter är hittills bara 19 procent (416 lägenheter) jämfört med 35 procent i tertialrapport 1 som även det var långt ifrån målet 50 procent hyresrätter. Att i tider av lågkonjunktur dessutom bara ha markanvisat ynka 5 procent allmännyttiga hyresrätter när två tredjedelar av året har gått kan vara svårslagbart även för en borgerlig majoritet.

Enligt målet ”I ett snabbt växande Stockholm utvecklar exploateringsnämnden hållbara och attraktiva stadsmiljöer” som anses uppfyllas helt så ska hela Stockholm ”präglas av blandade upplåtelseformer, med balans mellan hyresrätter, bostadsrätter och äganderätter och fler boendeformer, som kooperativ hyresrätt, byggemaskaper, kompiskontrakt och kollektivhus”. Hur rimmar detta med markanvisade 81 procent bostadsrätter och hur många kooperativa hyresrätter, byggemaskaper och kollektivhus har kontoret markanvisat för hittills?

Vidare bedöms måluppfyllelsen av bostadssociala satsningar som genomgångsbostäder för prioriterade grupper och bostäder i syfte att nå minskade boendekostnader sjunka till noll respektive endast en tredjedel av uppsatta mål. Bristen på permanenta genomgångsbostäder ser vi som delvis självförvårdad, då staden inte gett allmännyttan markanvisningar och därmed bäddat för de problem som nu ska tacklas genom att arbeta aktivt med privata aktörer.

Att årsprognosen är positiv för seniorbostäder upplåtna med hyresrätt gläder oss visserligen men än har vi under året inte sett en enda markanvisning av seniorbostäder med hyresrätt.

Då nyproducerade hyresrätter är betydligt mindre konjunktur känsliga än bostadsrätter går det inte att skylla på marknads läget, utan den extremt låga andelen hyresrätter kan bara förklaras av politiska prioriteringar och beslut om att prioritera försäljning av mark till högstbjudande snarare än att så långt möjligt bidra till att lindra den omfattande bristen på

hyresrätter med överkomliga hyror. En brist som för övrigt lär förvärras av pågående ombildningsprocesser.

Mot bakgrund av ovanstående bör det enda rimliga vara att bedöma KF-målet 2:2 Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov som icke uppfyllt. Bedömningen om delvis uppfyllt kan vi inte se annat än som en felskrivning. Även nollan för markanvisade seniorbostäder upplåtna med hyresrätt gör det svårbegripligt att KF:s mål 1:5 I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande i tertialrapporten bedöms uppnås helt. En rimlig bedömning i detta läge vore delvis uppfyllt, då inget annat i rapporten styrker att markanvisningar kommer.

Att arbetet med att utreda en kulturpark i Snösätra inte har kommit längre än att det har ”påbörjats” två år efter majoritetsskiftet liksom att medborgardialogen om utvecklingen av hela området inte har fortsatt under mandatperioden är ett misslyckande då frågan nu har växt till en konflikt där kultur- och naturvärden ställs mot varandra. En dialog måste omgående inledas med föreningarna i Snösätra och Rågsved om förutsättningar för saneringen av södra delen av Snösätra och eventuell påverkan på den norra delen utanför naturreservatet. Rivningsplanerna måste därför pausas innan det är utrett och kommunicerat om det går att sanera utan att riva hela eller delar av området. Vi menar att det måste vara möjligt att både ta vara på och utveckla de kulturella värdena i hela området och samtidigt stärka friluftslivet och naturreservatets regionala funktion för den biologiska mångfalden.

Majoritetens prioriteringar måste förändras på ett kraftfullt sätt om bostadsbyggandet ska kunna bidra till att nå mål 11 Hållbara städer och samhällen inom Agenda 2030. Eftersom staden, med kontorets egna ord, har en relativt stor rådighet över detta mål skulle bostadsbyggandet kunna öka väsentligt om exploateringsnämnden får ge stadens egna bostadsbolag de markanvisningar som de söker för att nå sina produktionsmål. Det skulle vara ett första steg för att ta itu med de utmaningar som staden har och som kontoret lyfter fram, bland annat bostadsbrist, segregation, otrygghet och ojämlika livsvillkor.

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L),

Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Christina Wallmark (SD).

Reservation

Susanne Urban m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

När majoriteten presenterade verksamhetsplanen för nämnden ställde vi oss tveksamma till om de mycket högt ställda målen skulle gå att uppnå med de lösningar som majoriteten hade presenterat. Att ha ambitiösa mål är bra, men de blir bara ett luftslott när den praktiska politiken istället består av stoppade byggprojekt.

Redan i årets första tertiärrapport skrevs målen ner, precis som förra året. Än mer allvarligt är dock utfallet när två tredjedelar av året har gått. Målet för antalet markanvisade bostäder är 10 000, men hittills har bara 2 199 bostäder markanvisats. Det är en måluppfyllnad på 22 %. Målet för antalet markanvisade hyresrätter är 5 000, men hittills har bara 416 hyresrätter markanvisats. Det är en måluppfyllnad på 8 %. Ser vi till antalet markanvisade bostäder med lägre boendekostnader är utfallet noll (0). Antalet markanvisade seniorbostäder i hyresrätt är också noll (0). Antalet markanvisade bostäder för prioriterade grupper är också noll (0). Det är inget annat än katastrofsiffror.

Den förra mandatperioden ökade stadens byggande till rekordnivåer. Nu ser vi redan konsekvenser av skiftet i bostadspolitik. Istället för att bygga bostäder inleder den borgerliga majoriteten ombildningar av hyresrätter. Samma politik som när de borgerliga styrde förra gången.

En viktig förklaring till detta är politisk oförmåga. Både konjunkurläget och amorteringskravet var väl kända när de satte målen som de nu tvingas skriva ner. Den förklaring som återstår är att majoriteten inte klarar av att komma överens. På bara några månader har tusentals bostäder stoppats eller skjutits på framtiden eftersom de inte klarar av att fatta beslut. Därför bromsar byggandet in samtidigt som vi har bostadsbrist. Svart på vitt ser vi nu att det är viktigare att hålla alla partier i majoriteten på gott humör än att bygga.

Vi menar att exploateringsnämnden redan nu behöver förbereda inför en konjunkturnedgång och förändrade

marknadsförutsättningar för byggandet med anledning av pandemins följdverkningar på samhällsekonomin. Nämnden har en möjlighet att dämpa krisens negativa effekter på arbetsmarknad och ekonomi och det är mycket viktigt att den möjligheten tas tillvara. Det handlar om att vara beredd på att ställa om bostadsrättsbyggande till hyresrättsbyggande och att öka markanvisningarna till allmännyttan. Det handlar också om att föra en dialog med stadens förvaltningar och bolag om övertagande av projekt som marknaden inte klarar av att slutföra, samt dialog med offentliga och privata byggherrar om möjligheten att tidigarelägga genomförbara projekt och investeringar.

Idag arbetar exploateringskontoret efter en princip om att alla projekt ska vara lönsamma. Det innebär att varje projekt behöver innehålla markförsäljning, och därmed att varje projekt behöver bestå av bostadsrätter. Detta gör det svårt att få lönsamhet i projekt där markpriserna är låga, när bostadsrättsmarknaden är svag eller där efterfrågan på bostadsrätter är låg. För att Stockholm ska kunna växa i hela staden på ett socialt hållbart sätt måste det vara möjligt att omfördela resurser mellan projekt. Vi menar att exploateringsnämnden som helhet ska klara sin budget, men att projektresultaten måste tillåtas att variera.

Möjligheten att fördela resurser mellan projekt är också viktig för att motverka segregationen. Under förra mandatperioden inleddes ett stort arbete med att utveckla Stockholms insatser för social hållbarhet. Resultatet av detta arbete är bland annat en uppdaterad översiktsplan, projekt som Fokus Skärholmen och Fokus Hagsätra-Rågsved, och inte minst Spångadalen. Sedan den nya majoriteten tog över har flera viktiga projekt justerats och skalats ner på ett sätt som drabbar arbetet med social hållbarhet. Några exempel på det är förändringarna i Fokus Skärholmen och Spångadalen där majoriteten stoppat delar av projekten som handlar om att koppla ihop stadsdelar genom bebyggelse, skapa trygga offentliga rum och ett tillskott av bostäder med lägre hyror såsom Stockholmshusen. Vi oroas över att majoritetens oförmåga att prioritera och investera i byggande för social hållbarhet kommer att leda till att arbetet för att motverka segregationen i Stockholm rullas tillbaka.

I tertialrapporten kan vi också läsa att kontoret ska utreda förutsättningar för fossilbränslefria byggarbetsplatser. Vi beklagar att majoriteten avgränsat frågan till endast en liten del av byggnaders livscykel: byggarbetsplatsen. Det är svårt att förstå varför utredningen inte ska omfatta även de

resterande 80 procenten av byggprocessens klimatpåverkan. För att minska utsläppen från bygg- och anläggningssektorn är det viktigt att se till hela livscykeln. På så sätt kan betydande utsläppsminskningar identifieras och åtgärder vidtas. Vi menar därför att det skulle vara bättre att istället ta fram en strategi för fossilfri bygg- och anläggningssektor till år 2040. Genom att ta ett helhetsgrepp om frågan, istället för att jobba med en mängd splittrade småförslag, kan betydande utsläppsminskningar identifieras och vidtas.

Stadens har idag ett mål som avser energikrav för nybyggnadsprojekt på stadens mark och som innebär att staden vid markanvisningar ska nå en årlig energianvändning på 55 kWh/m². Även här ser man alltså till en del av byggnads livscykel: driftsfasen. Samtidigt bortser man från produktions- och avvecklingsfasen. Vi menar att hela livscykeln måste tas med. Idag arbetar kontoret med projektet ”Öppet miljöberäkningsverktyg baserat på branschöverenskommelser” som syftar till att ta fram ett LCA-verktyg (livscykelanalys-verktyg). Projektets resultat visar att modellen kan fungera men att det krävs vidareutveckling. Innan verktyget kan implementeras i övriga exploateringsprojekt i staden behövs därför ytterligare utveckling och tester. Vi menar att staden måste ha som mål att övergå till mål som ser till hela livscykeln och inte endast till vissa delar. Detta projekt måste därför ges alla förutsättningar för att komma i mål så att stadens krav på nybyggnadsprojekt kan omfatta klimatpåverkan från hela byggnadens livscykel.

Christina Wallmark (SD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vi vill tacka kontoret för väl utfört arbete under tertiäl 2. Det är glädjande att exploateringsnämnden ger staden ett överskott. Coronaepidemin har gett minskade intäkter, men också minskade kostnader. Avvikelsen mot budget är dock ännu liten. Prognosen för både utgifter och inkomster höjs i tertiälrapporten. Om krisen blir långvarig kan naturligtvis detta ändras på sikt. Det är dock tillfredställande att försäljningsuppdraget kommer utfalla enligt plan och att markförsäljningar i samband med exploatering kan komma att uppgå till 2 100 miljoner kronor.

§ 7**Stockholms stads riktlinjer för bostadsförsörjning 2021-2024. Svar på remiss**

Dnr E2020-02809

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt kontorens gemensamma förslag:

- 1 Som svar på remissen "Riktlinjer för bostadsförsörjning 2021-2024" hänvisas till vad som anförs i kontorens gemensamma tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets, stadsbyggnadskontorets, äldreförvaltningens och socialförvaltningens gemensamma tjänsteutlåtande.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C) och Christina Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna förslaget till beslut, samt därutöver anföra följande:

I förslaget kan vi läsa att ett kraftigt bostadsbyggande för att underlätta bostadsförsörjningen är en av kommunkoncernens mest prioriterade uppgifter och målet är att 140 000 bostäder byggs mellan 2010 och 2030. Men den förda politiken är något annat. Bostadsbyggandet är inte prioriterat och det stoppade bostadsbyggandet kommer att leda till att målet inte kommer att nås.

I vår snabbväxande stad behövs investeringar i bostäder, nya skolor, äldreboenden och infrastruktur. Mellan åren 2014 och 2018 ökade byggandet av bostäder, skolor och infrastruktur till rekordnivåer. Det höga bostadsbyggandet, med en aktiv markpolitik och en ansvarsfull ekonomisk politik, har inneburit att Stockholm kunnat göra stora investeringar samtidigt som skulderna har hållits tillbaka.

Nu ser vi tydligt konsekvenserna av skiftet i bostadspolitiken. Istället för att bygga bostäder inleder den grönblå majoriteten ombildningar av hyresrätter. Samma politik som när de borgerliga styrde förra gången. För varje ombildning ökar kötiden hos Bostadsförmedlingen. Under den första stora ombildningsvågen åren 1999-2004 ökade kötiden från 4,1 år till 6,0 år. Under den andra stora vågen av ombildningar åren 2007-2010 ökade kötiderna från 5,7 år till 6,7 år. Denna borgerliga politik gör det svårare och dyrare att få en bostad i Stockholm.

Den blågröna budgeten för år 2020 innehåller högt ställda mål för antalet markanvisade bostäder, antalet bostäder i antagna detaljplaner och antalet färdigställda bostäder. Samtidigt förs en politik som gör det omöjligt att uppnå de mycket högt ställda målen. Prognoserna sänks successivt under budgetåren och ändå nås inte ens de sänkta målen. Istället för att stå för sin politik och presentera trovärdiga mål väljer de borgerliga partierna och Miljöpartiet att i budgeten sätta så höga mål att de endast utgör ett luftslott. Stockholmarna ser ut att stå inför fyra förlorade år.

En viktig förklaring till detta är politisk oförmåga. Majoriteten klarar inte av att komma överens. Därför bromsar byggandet in samtidigt som vi har bostadsbrist. Svart på vitt ser vi nu att det är viktigare att hålla alla partier i majoriteten på gott humör än att bygga. Vi måste ställa om från ombildningar och utförsäljningar till att bygga bostäder så att vanligt folk kan få en lägenhet genom bostadsförmedlingen.

Upplåtelseformen

I förslaget kan vi läsa att bostadens upplåtelseform och storlek styr vilka typer av hushåll som flyttar in – de inflyttande hushållens struktur, ålderssammansättning och inkomst. Det gläder oss att det står att hela Stockholm därför måste präglas av blandade upplåtelseformer och att det därför finns behov av att arbeta för att uppnå en bättre balans i stadens olika stadsdelar.

Majoritetens politiska inriktning går dock tvärs emot detta och kommer att innebära en mer segregerad stad. Det är det obegripligt att det borgerliga styret vid ett flertal tillfällen stoppat nyproduktion av hyresrätter i områden där dessa saknas. Likaså blir det obegripligt med stoppet för projekt som skulle bundit ihop olika stadsdelar, såsom Rinkeby och Bromsten. Detta är inte en politik för att låg- och medelinkomsttagare ska kunna bo i vår stad.

Vi behöver därför ändra kurs. Det måste vara prioriterat att bygga nya hyresrätter i områden som idag domineras av bostadsrätter eller äganderätter. Stadens närförorter som har goda kollektivtrafiknära lägen men under senare år haft ett lågt tillskott av nya lägenheter borde prioriteras särskilt.

Allmännyttan

Stockholms stad har ett stort inflytande över bostadsförsörjningen, bland annat genom sina tre allmännyttiga bostadsbolag. Vi tvingas dock konstatera att allmännyttan som verktyg för bostadsförsörjning inte har använts under innevarande mandatperiod. I stadens budget har det tidigare funnits mål för antalet markanvisade bostäder till allmännyttan samt antalet bostäder i godkända detaljplaner till allmännyttan. Dessa mål har dock strukits av den grönbå majoriteten. För få tilldelade markanvisningar riskerar att få omfattande konsekvenser för de kommunala bostadsbolagens möjlighet att bygga bostäder i framtiden. Då processen från idé till färdigställd bostad är lång och förutsättningar för projekt förändras under arbetets gång är det viktigt att bostadsbolagens projektportföljer är tillräckliga för att kunna bibehålla ett kontinuerligt högt byggande. Bara så kan det säkerställas att bostadsbolagen blir effektiva bostadsutvecklare med god kompetens som säkras och bibehållas.

I stadsutvecklingen har särskilt hyresrätter och allmännyttan en viktig roll att fylla. Genom stadens rådighet över bolagens utveckling och möjlighet att ta ett bredare ansvar både för sociala och klimatrelaterade hållbarhetsfrågor riskerar en minskad produktion av allmännyttan inte bara leda till färre hyresrätter utan också mindre möjlighet till att skapa ett Stockholm som håller ihop. Mål och indikatorer för antalet markanvisade bostäder till allmännyttan måste därför återinföras.

Stockholms- och Sverigeförhandlingen

Enligt överenskommelsen från Stockholmsförhandlingen har staden ansvar för att 45 900 bostäder färdigställs åren 2014-2030. Sedan majoritetsskiftet har det årliga målet för antalet markanvisade bostäder och antalet bostäder i antagna detaljplaner i enlighet med Stockholmsförhandlingen dock inte nåtts. I både exploateringsnämndens och stadsbyggnadsnämndens verksamhetsberättelser kan vi läsa att det finns ett behov av att fylla på med ytterligare projekt för att kunna uppnå stadens åtagande.

Trångboddhet

Det är positivt att förslaget till riktlinjer för bostadsförsörjning belyser problemen med trångboddhet i staden. I Stockholm är trångboddhet för barnfamiljer betydligt vanligare än i övriga Sverige. I staden är den som vanligast bland barnfamiljer i Rinkeby-Kista, följt av Spånga-Tensta och Skärholmen. Bland barnfamiljer på Östermalm är trångboddheten generellt lägst. Ser vi till upplåtelseform var 51 procent av personerna som bor i allmännyttan trångbodda och 44 procent av personerna som bor i övriga hyresrätter trångbodda. Att i hela staden bygga stora hyresrätter som barnfamiljer har råd att efterfråga måste därför vara prioriterat.

Prognoserna i förslaget till riktlinjer för bostadsförsörjning visar att det behövs 7 000 nya bostäder varje år för att till år 2040 täcka det demografiska behovet. Denna prognos tar dock inte hänsyn till varken bostadsbrist eller trångboddhet. Istället utgår prognosen från att staden ska fortsätta ha en mycket hög andel trångbodda stockholmare. Det är inte acceptabelt. Prognoserna måste justeras upp med vad som krävs för att bygga bort bostadsbristen och trångboddheten.

Ett positivt exempel på projekt för att minska trångboddheten var de 50 radhus som skulle byggas i Husby. Detta projekt stoppade majoriteten, vilket är extra allvarligt med tanke på att Husby idag helt saknar småhus och radhus.

Det gläder oss att det står i förslaget att stadens planering bör eftersträva byggnation som minskar risken att det blir brist på större bostäder för resurssvaga grupper. Samtidigt tvingas vi konstatera att den faktiska politiken inte går i linje med detta.

Boendekostnader

I förslaget till nya riktlinjer kan vi läsa att en majoritet av regionens hushåll inte har möjlighet att efterfråga en nyproducerad bostad utifrån dagens villkor. För hushåll med låga inkomster innebär det en stor utmaning att få råd med boendet. Skillnaderna i möjligheter förstärks av att hyrorna i beståndet skiljer sig åt mellan äldre och nyare lägenheter. Slutsatsen i förslaget är därför att en stor framtida utmaning är att skapa förutsättningar för personer med låga inkomster att kunna efterfråga en lämplig bostad.

Med de marknadspriser och hyresnivåer som gäller för nybyggda bostäder kan dessa aldrig bli de billigaste på marknaden. Istället är det de bostäder vi bygger med så låga hyror vi kan idag, som kommer att utgöra de billiga

bostäderna om 20 år. Därför är det viktigt med en hög och jämn bostadstakt.

Skillnaderna i hyra mellan äldre och nyare bostäder är ett viktigt argument mot de ombildningar som majoriteten nu är igång med. Flera av de bostäder som majoriteten ombildar är byggda på 1950- och 1960-talet och tillhör de alltför få billiga hyresrätter som finns i staden. Att ta bort dessa från hyresrättsmarknaden innebär att det blir både dyrare och svårare att bo i Stockholm.

Vi välkomnar riktlinjernas skrivningar om att det behöver göras en kartläggning gällande vad som driver produktionskostnader i ett bostadsprojekt, utifrån erfarenheterna från Stockholmshusprojekten. Detta för att se om det finns några effektiviseringsmöjligheter eller justeringar av krav som kan göras samtidigt som målen i stadens styrdokument kan uppnås gällande exempelvis hållbarhetsmål och gestaltning. Det behöver enligt förslaget även utredas hur kostnadsbesparande åtgärder bättre kan komma slutkonsumenten till del. Stockholmshuset har varit en lyckad satsning för att åstadkomma pressade hyror i nyproduktion, och vi socialdemokrater menar att satsningen måste fortsätta men också utvecklas. Verkligheten är dock en annan. Förra året markanvisades inte ett enda Stockholmshuset.

I förslaget tas även behovet av nationella reformer upp för att kunna skapa förutsättningar för kommunerna att bygga fler bostäder till rimliga boendekostnader som fler kan efterfråga. Detta avsnitt tar upp flera viktiga punkter, så som höjda bostadsbidrag och bättre dialog med staten. Avsnittet måste dock kompletteras med förändring av det viktiga investeringsstödet, som gjort att hyrorna i Stockholmshuset kunnat pressas ytterligare. Idag är normhyran för att kunna ta del av investeringsstödet alltför låg för Stockholm. Vi har högre produktionskostnader och högre markpriser än resten av landet. Det är därför mindre pengar delats ut i storstäderna jämfört med resten av landet. Nivån på normhyran bör dessutom indexeras eller ses över årligen för att gå i takt med den generella kostnadsutvecklingen.

Stadens allmännyttiga bostadsbolag har sedan förra mandatperioden sänkt inkomstkrav på nya hyresgäster, vilket bland annat innebär att de accepterar kommunalt försörjningsstöd som inkomst. Detta gör att fler personer kan bli beviljad en hyresrätt. I förslaget till riktlinjer kan vi läsa att de sänkta inkomstkraven inte har medfört några negativa konsekvenser för bolagen. Staden bör informera om detta och

föra dialog med privata hyresvärdar i syfte att de ska göra motsvarande justeringar av sina krav.

Särskild samordnare för bostadsmålet

I stadens riktlinjer för bostadsförsörjning 2017-2020 lyftes att en särskild samordnare för bostadsmålet tillsatts på stadsledningskontoret. Anledningen var att de höjda ambitionerna för bostadsbyggandet krävde nya arbets sätt i staden.

Den särskilda samordnaren har tagits bort av den grönbå majoriteten. Även annat samordningsarbete på stadsövergripande nivå har strukits. Anledning är att det politiska tryck och ledarskap som tidigare funnits i bostadsbyggnadsfrågorna helt har försvunnit.

Översiktsplanen

Stadens översiktsplan antogs år 2018 och beskriver bland annat vart stadens investeringar och planeringsresurser ska riktas. Översiktsplanens strategi om att satsa på fokusområden och strategiska samband är centralt för att uppnå målen om en socialt sammanhållen stad. Planeringsinriktningen är att staden ska säkerställa en god planeringsberedskap för att möjliggöra ett högt och kontinuerligt bostadsbyggande.

Vi kan konstatera att den blågröna majoriteten inte följer översiktsplanen. Vi menar att stadsutveckling är ett viktigt verktyg för att nå social sammanhållning och där är utvecklingen av översiktsplanens fokusområden och strategiska samband avgörande. Hittills har de blågröna istället stoppat projektet Spångadalen som syftar till att bygga samman Tensta, Rinkeby och Bromsten. Stora nedskärningar har gjorts i projektet Fokus Skärholmen som syftar till att tillföra nya värden och skapa en trygg och levande stadsdel. Även utvecklingen av Husby har kraftigt minskat från 2 000 till 1 400 bostäder. Från projektet har även en viktig länk som skulle förbinda Kista med Husby och Akalla tagits bort.

Att säkerställa en god planeringsberedskap för att möjliggöra ett högt och kontinuerligt bostadsbyggande har också urholkats under innevarande mandatperiod. Antalet markanvisade bostäder och antalet bostäder i antagna detaljplaner har minskat drastiskt. Planeringsberedskapen är nu så urholkad att de allmännyttiga bostadsbolagen inte kommer kunna bygga. Dessutom tappar bolagen den kompetens som byggts upp i sina organisationer som bostadsutvecklande företag de senaste åren. Grunden för framtidens bostadsbyggande läggs nu och det är med stor oro

som vi kan konstatera att den varken prioriterar Stockholms tillväxt och företags möjlighet att rekrytera, bostäder för dem som idag har lägre inkomster eller ett Stockholm som håller ihop och motverkar segregation. Frågan är vilket Stockholm och för vem den nuvarande majoriteten nu planerar för.

Särskilda grupper på bostadsmarknaden

I riktlinjerna lyfts att det finns ett överskott av platser på vård- och omsorgsboenden. En fördel med ett överskott av platser är att staden får ett större utrymme att prioritera underhållsinsatser och klara nödvändiga evakueringar. Däremot är det oroväckande att överskottet av kommunala platser behöver finnas på grund av osäkerhet på tillgången till privata platser. Det är inte rimligt att staden bär kostnaderna för huruvida de privata företagen vill bygga eller inte.

Stadens möjligheter att använda lokaler som under en längre tid inte behövs för äldreomsorgens behov kan komma att användas för andra ändamål, som exempelvis boenden för hemlösa. Lämpar sig inte lokalerna för detta ändamål bör de kunna prövas för studentbostäder. Det är då viktigt att lokalerna snabbt kan konverteras tillbaka när behoven inom äldreomsorgen och på det sociala området i övrigt förändras.

I både äldreboendeplanen och riktlinjerna för bostadsförsörjning förutsätter den borgerliga majoriteten bekymmerslöst att närmare 1 900 platser, motsvarande 26 boenden, kommer att tillkomma genom privat nyetablering. Att låta privata företag bygga och driva äldreboenden i denna nu föreslagna utsträckning är en riskfylld lösning som även riskerar att minska jämlikheten inom olika delar av staden. Därför menar vi att fördelningen behöver ändras och återgå till den tidigare nivån. Minst 60 procents kommunalt huvudmannaskap är nödvändigt för att behålla rådgivningen över platserna, ta kontroll över verksamheten och kostnadsutvecklingen.

Många äldre efterfrågar attraktiva och trygga alternativa boendeformer och många av våra äldre har idag mycket svårt att klara kostnaderna för nyproducerade lägenheter, oavsett om det är ett ägt eller hyrt boende. Staden behöver göra mer för att hålla nere byggkostnader och hyresnivåer.

I riktlinjerna antyder man att villkoren för hur länge nyanlända kan bo i stadens genomgångsbostäder kan komma att ändras. Det motsätter vi oss. Vi anser att alla stockholmarna ska behandlas lika. Något som majoriteten av partierna i kommunfullmäktige tidigare har varit eniga om. Som det

nämns i riktlinjerna är boendetiden på SHIS oavsett boendeform maximalt fem år idag. Vi anser att villkoren för den maximala boendetiden ska bibehållas. Stockholmare som är i behov av bostad och som hänvisats till SHIS ska få schysta förutsättningar att ta sig vidare till ett eget boende. Rimlig tidsram, transparens och likställighet måste vara stadens förhållningssätt i förmedlande av genomgångsbostäder.

Fördelarna med att använda sig av modulbostäder för genomgångsbostäder är många. Bostäderna kan användas till olika målgrupper och inriktningen för målgruppen kan ändras utifrån hur behovet ser ut. Att byggandet av modulbostäder har stannat upp under denna mandatperiod får stora konsekvenser för både staden och stockholmare i behov av bostad. Staden riskerar att stå med dyra kostnader om man tvingas upphandla hotell och vandrarhem för att tillgodose bostadsförsörjningsansvaret. Vi anser att majoriteten behöver agera och se till att öka tempot i byggandet av reguljära bostäder samtidigt som man ser till att byggandet av modulbostäder kommer igång igen.

Stockholm har under många år haft ett stort underskott av bostäder med särskild service enligt LSS och SoL. Bristen på lämpliga boenden gör att staden tvingas köpa platser utanför stadens verksamheter, något som både är negativt för de stockholmare som behöver lämna orten där de växt upp och för stadens ekonomi.

Under den gångna mandatperioden arbetades det intensivt med att få fram fler bostäder. Exploateringsnämnden fick i uppdrag att i samband med bostadsexploateringsprojekt säkerställa om projekten kan innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende, med prioriterad inriktning på boenden inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri. Beslut togs om att årliga stadsövergripande boendeplaner utifrån prognoser över behovet av bostad med särskild service ska tas fram. Ett nytt stimulansbidrag infördes för kommunala och privata utförare som bygger och startar nya bostäder med särskild service.

De åtgärder som sattes in har gjort att Stockholm har tagit några steg för att möta behoven. Men tyvärr ser vi att åtgärderna inte har räckt till och att situationen är akut, vilket också påtalas i riktlinjerna. Mer än 1 000 bostäder måste tillkomma till år 2030 för att möta behoven. Bristen på boenden kräver att staden tar ett omtag för att säkerställa att

både allmännyttan och privata aktörer får fram bostäder med särskild service.

Vi vill skapa fler bostäder med särskild service, både i befintliga fastigheter och i nyproduktion. Därför föreslår vi att ytterligare en åtgärd läggs till i riktlinjerna för bostadsförsörjning 2021-2024. Den nya åtgärden ska vara att en stadsövergripande beställarfunktion för bostäder enligt LSS och SoL införs. Syftet är att flytta över ansvaret för beställning av bostäder med särskild service från stadsdelsnämnderna till socialnämnden. Med en stadsövergripande beställarfunktion kan staden på ett bättre sätt planera och möta behoven av boenden. En stadsövergripande beställarfunktion kommer att ha andra möjligheter att driva på stadens bostadsbolag, exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret för att skapa fler bostäder. Kontakterna med de privata verksamheterna och bolagen kommer att underlättas genom en ingång till staden.

Vi vill se krafttag mot en av stadens största utmaningar, hemlösheten. Varje kommun är enligt lag skyldig att planera för bostadsförsörjningen i syfte att alla kommunens invånare ska ha en god bostad, något som Stockholm och andra kommuner idag inte lever upp till. Det är stadens ansvar att tillgodose behovet av bostäder i kommunen, inte socialtjänstens.

För att lyckas med arbetet mot hemlöshet krävs både förebyggande arbete, akuta insatser samt en långsiktig plan för att det ska finnas tillräckligt många lägenheter i staden med rimliga hyror. Behoven av försöks- och träningslägenheter tillgodoses inte eftersom det saknas bostäder med rimliga hyror samtidigt som endast ett fåtal genomgångsbostäder förmedlas till hemlösa barnfamiljer. Även om socialnämnden har ett väl fungerande arbete med de allra mest utsatta är det inte hållbart att majoriteten samtidigt säljer ut lägenheter med rimliga hyror.

Att människor bor i osäkra boendeförhållanden eller riskerar att hamna utan bostad är framför allt en bostadspolitisk fråga. Staden behöver bygga för alla de stockholmare som idag befinner sig i strukturell hemlöshet utan sociala problem. Frågan om strukturell hemlöshet handlar om en grundläggande rätt till ett tryggt hem som är anpassat efter varje människas behov och förutsättningar. Vi anser att det är en självklarhet att sträva mot att förverkliga rätten till ett tryggt och bra boende för alla. Staden bör därför ansluta sig

till det globala FN-initiativet The Shift och verka för en inriktning där bostad ses som en rättighet. Bostäder ska finnas för människor oavsett vilket behov de har eller vilket skeende av livet de befinner sig i. Våldsutsatta ska inte tvingas stanna kvar i destruktiva relationer på grund av bostadsbristen. Unga ska kunna flytta hemifrån och bege sitt utvuxenlivet. Studenter ska inte tacka nej till utbildning för att billiga bostäder saknas. Stockholm behöver fler hyresrätter, inte färre. Stockholm behöver fler bostäder med rimliga kostnader.

Vi ser med oro på den politik som majoriteten driver med ombildningar, utförsäljningar och stoppade byggplaner. Majoritetens bostadspolitik riskerar att slå hårdast mot de grupper som är i störst behov av att staden tar ansvar för. Stockholm behöver en annan bostadspolitik. En politik som säkerställer att Stockholm är en stad för alla.

- 3) Susanne Urban m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna förslag till riktlinjer för bostadsförsörjning 2021-2024, samt därutöver anföra följande:

Ett kraftigt bostadsbyggande för att underlätta bostadsförsörjningen är en av kommunkoncernens mest prioriterade uppgifter. Ja, denna strategiska målsättning som formuleras i förslaget till nya riktlinjer är vi säkert många partier som kan vara överens om, men när det gäller att sätta kraft bakom orden är läget ett annat. De föreslagna riktlinjerna har även stora förtjänster, och det handlar främst om kartläggningsdelen med genomarbetade prognoser för demografisk utveckling, bostadsbehov och utbud, men åtgärdsdelen brister stort då förslagen mest handlar om utredningar, allmänna förhoppningar och rentav naivitet.

Även om beslut om åtgärder ska tas i budget hade vi väntat oss skarpare förslag då staden är mitt uppe i en akut bostadsbrist och vi ser en skenande bostadsjämlighet. Visserligen har flera av åtgärdsförslagen bra intentioner men det räcker inte långt om de inte omsätts i handling. Det är väl närmast ett önsketänkande att nyanlända som efter fem års boendetid i genomgångsbostäder ska kunna hitta en egen bostad bara med hjälp av intensifierad boendevägledning när kötiden där den är som kortast ändå uppgår till drygt nio år. Likaså att det räcker med kunskapsutbytet, även om det också är viktigt, för att bygga ikapp bristen på bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning.

De remitterade riktlinjerna visar väldigt tydligt det mycket stora glappet mellan de bostäder som produceras och de

bostäder som bostadssökande har råd att efterfråga, vilket också är en grundläggande kritik som Vänsterpartiet under en längre tid har lyft såväl kommunalt som nationellt. I likhet med bostadsförmedlingen ser vi därför ett behov av att kartläggningen kompletteras med data och analyser av rörligheten i beståndet och bostadssökandes förmåga att efterfråga och kvalificera sig för de bostäder som erbjuds. En sådan analys skulle göra kartläggningen mer användbar, utöver det som strategin redan konstaterar, nämligen att en majoritet av regionens hushåll med dagens villkor inte har möjlighet att efterfråga en nyproducerad bostad.

För att i grund och botten komma tillrätta med bostadsjämligheten krävs givetvis ett återinförande av en statlig bostadspolitik som kraftfullt främjar byggandet av hyresrätter till hyror som de bostadssökande har råd med, men det betyder inte att staden idag står vare sig rådlös eller kraftlös. Tyvärr ser vi inte att åtgärdsförslagen på något avgörande sätt flyttar fram positionerna vare sig för att motverka bostadsbristen i allmänhet eller för de prioriterade grupperna. Detta är djupt beklagligt då staden ju har ett stort inflytande över bostadsbolag, bostadsförmedlingen, vårt bolag för omsorgsbostäder och vår bostadssociala stiftelse. Istället för att använda dessa verktyg fullt ut förlita sig till marknaden är obegripligt.

Tilltron till privata aktörer genomsyrar många av åtgärdsförslagen medan den betydligt mer tillgängliga möjligheten att använda våra egna bostadsbolag nästan räknas bort, fast de är de enda aktörer som även har ett allmännyttigt syfte. Detta präglar tyvärr också utbyggnaden av bostäder för äldre, där privata aktörer med den nya majoriteten har fått ökat utrymme att expandera jämfört med stadens eget omsorgsbolag. Visst ska privata aktörer ta större ansvar för bostadsförsörjningen, men då måste staden vid markanvisningar exempelvis våga premiera aktörer som lämnar alla lägenheter till bostadsförmedlingen, sänker inkomstkraven eller vill bygga hyresrätter med överkomliga hyror i villaområden.

Istället för att låta allmännyttan bygga så mycket den kan i lågkonjunkturen fortsätter majoriteten tyvärr att neka våra egna bostadsbolag sökta markanvisningar. Man vill därmed inte heller göra något åt obalansen mellan bostadsrätter och hyresrätter som riskerar att öka med majoritetens politik. Raset i uppfyllandet av bostadsmålen fortsätter därmed med den förda politiken, som ytterst och hårdast drabbar de grupper som staden har ett särskilt bostadsförsörjningsansvar

för. Prognosen för permanenta genomgångsbostäder för prioriterade grupper hamnar på noll, prognosen för markanvisade för bostäder i syfte att nå minskade boendekostnader på en tredjedel av målet och ännu är inga seniorbostäder med hyresrätt markanvisade i år även om prognosen är att målet ska uppnås.

Högaktuellt genom Swedavias besked om Bromma Flygplats är den möjlighet som nu öppnar sig för att snarast inleda en planering för att bygga Bromma Parkstad med minst 30 000 nya bostäder i ett attraktivt läge. Men i den strategiska frågan verkar majoriteten inte alls vara överens, så förhoppningsvis kan den samlade oppositionen göra gemensam sak med Centern som nu också aviserat att man vill stänga Bromma flygplats.

Bostadsförsörjningen handlar dock inte bara om nyproduktionen utan också i hög grad om det befintliga beståndet och hur det kan användas för att komma flera till del. Vi saknar exempelvis förslag om att genom påbyggnader och installation av hiss kunna utöka antalet bostäder på befintlig mark eller att genom en äldrelots bidra till att större lägenheter blir tillgängliga genom att äldre får stöd till att flytta till en mindre och anpassad lägenhet.

Symptomatiskt för majoritetens motsägelsefulla politik är också ombildningarna där över 2000 hyresrätter med överkomliga hyror riskerar att dras undan från hyresmarknaden. Som konstateras i förslaget till riktlinjer finns de billigaste bostäder i det äldre beståndet. Ombildningarna kan också medföra att upp till 311 fyror eller större lägenheter omvandlas till bostadsrätter samtidigt som de föreslagna riktlinjerna beskriver att stora bostäder i det befintliga beståndet i större utsträckning behöver komma ofrivilligt trångbodda till del.

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C) och Christina Wallmark (SD).

Reservation

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Susanne Urban m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP) och Susanne Wicklund (C) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

De riktlinjer för bostadsförsörjning som nu revideras är väl genomarbetade och innehåller bra förslag, men vi vill lyfta några särskilda aspekter som vi anser behöver tas i beaktande.

Som riktlinjerna beskriver finns flera olika mått på trångboddhet men vi vill påpeka att inget mått på riktigt fångar upp problematiken av den extrema trångboddhet eller ofrivilliga trångboddhet som vi ser i delar av staden, inte sällan i stadens utsatta områden.

När det gäller bostäder för särskilt prioriterade grupper, som t.ex. bostäder med särskild service, kan mer göras. Staden bör arbeta för att allmänt stärka samarbetet med privata aktörer och låta fler byggaktörer få markanvisningar särskilt för att bidra till att nå de bostadssociala målen.

I ett socialt hållbart Stockholm måste staden aktivt främja fler billiga och överkomliga bostäder som är tillgängliga för alla. Genom sitt markinnehav kan staden styra mot ett socialt hållbart bostadsbyggande genom att bland annat främja konkurrensen mellan byggaktörer för att gynna innovationskraft och nya affärsmodeller som kan bidra till fler överkomliga bostäder. Staden kan även ställa krav på tak för sluthyra för en viss andel av bostäderna i nya projekt där det är lämpligt.

Gruppen strukturellt bostadslösa bör lyftas fram som prioriterad grupp. Gruppen är heterogen men kännetecknas av svag ekonomi och svårigheter att ta sig in på bostadsmarknaden. Låg pension, långvarig sjukdom, ensamstående med barn på grund av skilsmässa eller dödsfall kan vara orsaker bakom.

Exploateringsnämnden arbetar redan nu för att det ska bli fler seniorbostäder, den icke-biståndsbedömda boendeformen för äldre. Vi vill understryka vikten av tillkomsten av ytterligare seniorbostäder, då vi anser att behovet av nya seniorbostäder är större än 100 nya seniorbostäder per år. Ur det perspektivet bör även behovsprognoserna för seniorbostäder ses över.

De närmaste åren kommer många av de personer som kommit hit som nyanlända och flyktingar att lämna sina genomgångsbostäder. Det är viktigt att individerna själva tar ansvar för sin boendesituation och aktivt försöker ta sig vidare

ut på den ordinarie bostadsmarknaden. Men det kan i flera fall bli svårt för den enskilde att komma ut på den bostadsmarknaden. Har inte staden en god beredskap för denna grupp, som inte sällan står långt från arbetsmarknaden, riskerar vi se ökad trångboddhet eller hemlöshet. Staden bör ta sitt ansvar för att bostadsplanera för de nyanlända i etablering som också behöver en bostad. Att få en långsiktighet i det beståndet blir viktigt kommande år.

Ersätтарыttrande

Torsten Lindström (KD) instämmer i särskilt uttalande från Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP) och Susanne Wicklund (C).

§ 8

Motion (KS 2020/600) av Clara Lindblom (V) om en handlingsplan för att bekämpa trångboddheten. Svar på remiss

Dnr E2020-02380

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att besvara remissen i enlighet med exploateringskontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 1 september 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Christina Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).
- 2) Susanne Urban m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar att tillstyrka motionen, samt därutöver anföra följande:

Pågående coronapandemi och smittspridningen i staden har blottat en mängd brister i samhället, inte minst en omfattande trångboddhet i Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta och Skärholmen som försvårar för boende att skydda sig och dra sig undan vid sjukdom. Detta är också bakgrunden till motionens förslag om att staden med hög prioritet ska ta fram

en stadsövergripande handlingsplan med övergripande syfte att öka antalet större lägenheter med överkomliga hyror så att det motsvarar behovet.

Vi menar att läget nu är så allvarligt att det inte räcker med de utredningar som föreslås i förslaget till nya riktlinjer för bostadsförsörjningen, utan nu krävs tydliga budgetuppdrag till våra allmännyttiga bostadsbolag att bygga större lägenheter och till exploateringsnämnden att styra mot större lägenheter vid tilldelning av mark. Trångboddheten är ju inget nytt problem utan den har ökat i Sverige de senaste 20 åren och det är därför hög tid att börja handla.

Inga åtgärder ska uteslutas i förväg utan staden ska även pröva förutsättningar för öronmärkning av stora lägenheter så att de kommer trångboda barnfamiljer till del, premiera privata hyresvärdar som sänker inkomstkraven i nivå med våra kommunala bolag vid markanvisningar och bygglov samt se över möjligheten att införa kommunala hyresgarantier. Även förslaget om äldrelots som Vänsterpartiet motionerat om bör prövas, i syfte att bidra till att större lägenheter blir tillgängliga genom att äldre får stöd till att flytta till en mindre och anpassad lägenhet.

En tydlig signal om att staden tar trångboddheten på allvar vore att stoppa ombildningarna, där 331 fyror eller större lägenheter riskerar att omvandlas till bostadsrätter. Bara i Skärholmen är 72 fyrrummare i farozonen och i Rågsved 82 fyror eller större hyresrätter.

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av Annika Elmlund (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Christina Wallmark (SD).

Reservation

Susanne Urban m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Christina Wallmark (SD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

En handlingsplan för att lösa problemen med trångboddhet och bostadslöshet kan i praktiken bara bestå av detaljplaner

för byggande av bostäder. Att i en handlingsplan mot trångboddhet, som motionären föreslår, helt prioritera byggandet av större lägenheter framstår som alltför begränsat. De stora hushåll som idag bor mycket trångt (många personer per lägenhet) kan inte per automatik förväntas vilja fortsätta bo många tillsammans.

Det finns också ett behov av lägenheter för ensamstående äldre liksom studerande och yngre ensamstående eller par med eller utan barn. Det kan också vara så att stora hushåll som idag bor trångt i en och samma lägenhet, skulle föredra att bo i flera olika lägenheter som låg nära varandra. Det ligger dock utanför Stockholms stadsbyggnadsnämnds ansvarsområde att, som motionären föreslår, inrätta ett statligt investeringsstöd för större hyreslägenheter.

Sverigedemokraterna i Stockholms stad ser bostadsbyggandet som en av stadens viktigaste frågor. Den enda hållbara lösningen är att öka takten i framtagandet av detaljplaner för bostäder, av alla sorter och i alla prisnivåer. Vi prioriterar större projekt som ger många bostäder, blandade funktioner och en vackrare och tryggare stadsmiljö. Vi menar att stadsbyggnadskontoret inte ska prioritera enstaka och små projekt i täta miljöer som inte ger en trevligare livsmiljö och som bara ger små tillskott. Vi är generellt positiva till vindsombyggnader och tillbyggnader som drivs av enskilda. Vi är positiva till modulbostäder om de ges trevliga fasader och byggs på lämpliga platser där det finns en uppbyggd infrastruktur.

För att åtgärda trångboddheten särskilt i våra förorter, menar vi att lösningarna ofta ligger precis utanför fönstren. I många förorter ligger bostäderna i skivhus och punkthus ganska långt från gatorna – som tyvärr ofta har höga hastigheter och ger en otrygg stadsmiljö liksom mycket buller. Den mark som ligger längs den sortens gator och vägar är ofta billig och redan i stadens ägo. Den används också ganska sällan till något viktigt, möjligen för snöupplag på vintern. Som en enkel åtgärd för att – så billigt som möjligt åtgärda trångboddheten – föreslår vi att stadsbyggnadskontoret i direkt samverkan med boende i några förorter med hög trångboddhet inventerar mark för projektet.

§ 9**Nya tomträttsavgälder för skolor och förskolor. Svar på skrivelse**

Dnr E2020-02371

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att besvara skrivelsen i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 31 augusti 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 10**Markanvisning för bostäder inom fastigheten Grimsta 1:2 i Hässelby strand till Sveafastigheter Utveckling AB**

Dnr E2020-02279

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att anvisa mark för bostäder inom fastigheten Grimsta 1:2 till Sveafastigheter Utveckling AB och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i utlåtandet.
- 2 Exploateringsnämnden begär att stadsbyggnadsnämnden upprättar detaljplan för området.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 27 augusti 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Christina Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).
- 2) Susanne Urban m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar att återremittera ärendet, samt att därutöver anföra följande:

Kontoret föreslår genom detta ärende att nämnden anvisar mark för bostäder inom fastigheten Grimsta 1:2 till Sveafastigheter Utveckling AB. Vänsterpartiet har i det här tidiga skedet av planprocessen inga synpunkter på planerna att uppföra nya bostäder på platsen, men ifrågasätter däremot det underlag inför beslut som presenterats för nämnden.

Det nämns i ärendet att stadens egna bolag AB Svenska Bostäder också inkommit med en markanvisningsansökan för samma plats, men valet att gå vidare med Sveafastigheter Utveckling AB motiveras överhuvudtaget inte. Detta trots att AB Svenska Bostäder inte erhållit en enda markanvisning i år, vilket hotar kommunfullmäktiges inriktningsmål för bostadsbyggandet och bolagets produktionsmål för allmännyttan och den fortsatta utvecklingen av koncept som Stockholmshusen och Snabba hus.

I konsekvens med regeringsformen måste underlag för beslut dessutom stödja ett beslutsfattande som iakttar saklighet och opartiskhet. Motsvarande bestämmelser återfinns även i 5 kap. förvaltningslagen (2017:900). När kontoret har valt en byggaktör framför en annan vid en direktanvisning, måste givetvis detta motiveras på ett tillfredsställande sätt för att nämnden ska kunna fatta ett väl avvägt beslut.

Det är mycket möjligt att Sveafastigheter Utveckling AB inkommit med ett förslag som är bättre lämpat för den aktuella platsen än AB Svenska bostäder. Men då ska det framgå av tjänsteutlåtandet genom att valet av byggaktör tydligt motiveras och relateras till de grundläggande principerna i stadens markanvisningspolicy.

Beslutsgång i delen om återremiss

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) ställer förslaget att återremittera ärendet mot att avgöra ärendet vid dagens

sammanträde och finner att nämnden beslutar att avgöra ärendet vid dagens sammanträde.

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner därefter att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C) vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Christina Wallmark (SD).

Reservation

Susanne Urban m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag om återremiss.

§ 11

Överenskommelse om exploatering med försäljning, för bostäder inom del av fastigheterna Grimsta 1:5 och Blackeberg 2:23 i Blackeberg med AB Norrmannen Fastigheter.

Överenskommelse om exploatering med tomträtt, för bostäder och vårdcentral inom fastigheten Norrmannen 11 och inom del av fastigheten Grimsta 1:5 i Blackeberg med AB Norrmannen Fastigheter. Genomförandebeslut Dnr E2019-04536

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner genomförandet av exploatering inom Grimsta 1:5, Blackeberg 2:23 och Norrmannen 11 omfattande investeringsutgifter om ca 42,6 mnkr och ger exploateringskontoret i uppdrag att genomföra projektet.
- 2 Exploateringsnämnden godkänner försäljning av mark inom Grimsta 1:5 och Blackeberg 2:23 till AB Norrmannen Fastigheter med en försäljningsinkomst om cirka 35,8 mnkr och ger exploateringskontoret i uppdrag att träffa erforderliga avtal.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 26 augusti 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Christina Wallmark (SD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Under dom senaste åren har det varit ett högt tryck på byggandet i Blackeberg och det ser inte ut att minska framöver.

Det är flera projekt som är på gång, vilket har skapat ett stort problem för de bilägare som bor i området. För varje år som går blir det allt svårare att hitta någonstans att parkera bilen och det är ju inte så att det finns möjlighet att hyra en parkeringsplats för dem som behöver det. Det har skapat ett Eldorado för lappisar i området, Björnssonsgatan har blivit den mest lappade gatan i Bromma. När det nu byggs nya bostäder på Vinjegatan börjar man med att ta bort den befintliga parkeringsplatsen.

När vi upplåter mark för bebyggelser i dessa områden, måste vi också skapa incitament för att de som bor i området och är beroende av sin bil också har någonstans att parkera.

§ 12

Markanvisning för bostäder inom fastigheten Västberga 1:1 i Västertorp till ankarbyggare JM AB och Åke Sundvall Projekt AB

Dnr E2020-03463

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt förslag från Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP) och Susanne Wicklund (C):

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att anvisa mark för bostäder inom fastigheten Västberga 1:1 i Västertorp till ankarbyggare JM AB och Åke Sundvall Projekt AB, samt att därutöver anföra:

Vi ställer oss positiva till förslaget till markanvisning, som kommer att innebära ett värdefullt tillskott om 200 nya bostäder, inom ramen för planprogrammet för Mellanbergsstråket. Upplåtelseformerna fördelas jämt över hyresrätter och bostadsrätter.

Västertorp byggdes som en grannskapsenhet under slutet av 1940-talet. Stadsdelen har vissa möjligheter till stadsutveckling genom komplettering av bebyggelse vid stråk, gator och torg. I Översiktsplan för Stockholms stad anges att Personnevägen bör omvandlas till ett urbant stråk kantad med ny blandad bebyggelse som också kan bidra till levande och tryggare gator. Med förbättrade kopplingar över åsen kan också området samband med omgivande stadsdelar stärkas. Vidare anger översiktsplanen att Västberga IP, Aspudsparken och Mellanbergsparken bör stärkas som olika typer av gröna målpunkter för flera stadsdelar.

Det pågående arbetet med planprogrammet syftar till att skapa en mer urban miljö med fler bostäder, verksamheter samt stärka sambanden mellan Hägerstensåsen, Västberga och Solberga. Men också att utveckla parkfunktionerna i Mellanbergsparken.

De aktuella byggaktörerna har valts ut som ankarbyggare. Det innebär att bolagen kommer att representera byggherresidan för samtliga bostadskvarter fram till kommande markanvisningar i den första delen av planprocessen. Anvisningarnas närmare placering och markpriset för bostadsrätterna studeras och fastställs i ett senare skede.

Med anledning av detta vill exploateringsnämnden framhålla vikten av att stadsutvecklingen som helhet följer översiktsplanens intentioner om att stärka de gröna sambanden, möjligheterna till rekreation samt att utveckla Personnevägen till ett urbant stråk. I möjligaste mån bör exploateringskontoret även pröva att koncentrera tillkommande bebyggelse längs med den gatan.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 21 augusti 2020.
Kontoret föreslår att nämnden beslutar följande:

- 1 Exploateringsnämnden anvisar mark för bostäder inom fastigheten Västberga 1:1 i Västertorp till ankarbyggare JM AB och Åke Sundvall Projekt AB.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP) och Susanne Wicklund (C) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S), Susanne Urban m.fl. (V) och Christina Wallmark (SD) föreslår att nämnden beslutar enligt kontorets förslag till beslut.

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP) och Susanne Wicklund (C).

Reservation

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S), Susanne Urban m.fl. (V) och Christina Wallmark (SD) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Susanne Urban m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vi välkomnar ärendet om att inleda ett programarbete för området kring Mellanbergsparken och Västertorpsmotet. Planprogrammet har ett viktigt syfte att stärka sambanden mellan Hägerstensåsen, Västberga och Solberga. Även den övergripande kopplingen ska stärkas mellan stadsdelarna Västertorp och Hägerstensåsen och i förlängningen även till Fruängen och Telefonplan som idag är svag.

En del i kommande arbete är att utreda ny sim- och idrottshall. Den grönbå majoriteten har aviserat att de kommer att använda sig av offentlig-privat samverkan, OPS, för nya sim- och idrottshallar i staden – bland annat denna hall i Västertorp. Vi är starkt kritiska till detta.

OPS-lösningar är demokratiskt tveksamma och kostnadsdrivande. Med OPS-lösningar följer minskad rådighet för staden. Det kan handla om att behoven och kraven kan förändras under den långa tid som ett OPS-avtal löper. Invånarna i staden kan ha andra förväntningar på en skattefinansierad verksamhet som med väldigt långa avtal blir omöjliga att tillgodose.

Därtill finns de uppenbart negativa konsekvenserna för stadens ekonomi. Det kan vara skönt att slippa se en låneskuld i stadens balansräkning – men lyckan är kortvarig. Som det visat sig vid flera tillfällen blir OPS-lösningar oftast dyrare för skattebetalarna. Företag som bygger åt staden vill ha en vinst. Den kommer att plockas ut på hyror och avgifter till kommunen och det kommer att ta ekonomiskt utrymme i framtiden från idrotten. Därtill kommer att privata finansierare generellt har högre kapitalkostnader till följd av sämre kreditvärdighet. Det innebär att flera angelägna idrottssatsningar riskerar att utebli på grund av ökade kostnader med OPS-lösningar.

De kanske mest kända exemplen på OPS i Sverige är Arlandabanan som byggdes under 1990-talet samt det aktuella bygget av Nya Karolinska Solna, NKS. Det finns starka skäl att avstyrka framtida OPS-lösningar i Stockholms stad utifrån konsekvenserna med ökade kostnader för skattebetalarna och förutsättningarna överlag för god ordning i kommunens finanser.

När staden frågade Riksgälden vad de anser om detta svarade de följande:

”Riksgäldens slutsats är att nackdelarna med OPS är otvetydiga och väl underbyggda. Den mest uppenbara nackdelen är den väsentligt högre finansieringskostnaden för projektet till följd av den privata överbrygningsfinansieringen. Fördelarna, i form av effektivitetsvinster, är däremot mer osäkra och bygger främst på teoretiska ansatser som inte har kunnat beläggas empiriskt. Empirin talar snarare för att OPS tenderar att vara ineffektivt för den offentliga sektorn.

På ett övergripande plan bör det understrykas att OPS riskerar att leda till minskad transparens, försämrad möjlighet till uppföljning och sämre offentlig budgetdisciplin. Det beror bland annat på att OPS i normalfallet har en mer omfattande och komplicerad avtalsstruktur jämfört med andra entreprenadformer.”

Detta är en tydlig uppmaning till Stockholms stads politiker att inte trixa med balansräkningen. Att ens överväga en OPS-lösning med grund i de empiriska erfarenheter som finns kan knappast tillskrivas något annat än en ideologisk vilja att privatisera så mycket som möjligt, oavsett kostnad för stockholmarna.

Vad gäller placering av sim- och idrottshallen vill vi betona vikten av närhet till kollektivtrafik. Många barn och ungdomar reser idag till simhallen själva med tunnelbanan. Om placeringen blir alltför långt ifrån tunnelbanan och istället intill motorvägen minskar tillgängligheten för de barn och ungdomar som idag reser på egen hand samtidigt som risken ökar att bilen istället blir det självklara alternativet för att ta sig till simhallen.

Vad gäller bostadsbyggandet är det positivt att även hyresrätter ska byggas och att 50/50-principen ska tillämpas. Vi vill dock påpeka att nästan alla kringliggande stadsdelar har en överväldigande majoritet bostadsrätter och att den grönbå majoriteten nu ombildar hyresrätter i Västertorp.

Ersätтарыtrande

Torsten Lindström (KD) instämmer i beslut av Annika Elmlund m.fl. (M) Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP) och Susanne Wicklund (C).

§ 13

Skola och bostäder inom Brandstegen 1 och del av Midsommarkransen 1:1. Reviderat genomförandebeslut

Dnr E2020-03377

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner för sin del det fortsatta genomförandet av exploatering inom fastigheten Midsommarkransen 1:1 och Brandstegen 1, sammanslagning av projekten Brandstegen och Bäckvägen, omfattande investeringsutgifter om 197,1 mnkr och investeringsinkomster om 11,7 mnkr samt föreslår att kommunfullmäktige godkänner det fortsatta genomförandet och ger exploateringsnämnden, genom exploateringskontoret, i uppdrag att fortsätta genomföra projektet.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 21 augusti 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 14**Slutredovisning av inrättande av Älvsjöskogens naturreservat i Älvsjö**

Dnr E2020-03453

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner slutredovisningen av inrättande av Älvsjöskogen naturreservat i Älvsjö.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 7 augusti 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Susanne Urban m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Stockholm har under lång tid legat i framkant vad gäller kunskapsutveckling och skydd av naturmiljöer viktiga för den biologiska mångfalden. Stockholm arbetade med begreppet grönstruktur redan i översiktsplanen 1999 och har under lång tid byggt upp en stor kunskap kring stadens naturmiljöer. Under förra mandatperioden togs nya riktlinjer för utvecklingen av park- och naturmiljöer fram inklusive särskilda satsningar. I den senaste översiktsplanen har vikten av den gröna strukturen fått en tydligare plats både i kartmaterialet och i måltexterna.

Det är i första hand stadsdelsförvaltningarna som ansvarar för skötseln av naturmarken, inklusive naturreservaten. I och med inrättandet av fler naturreservat och ökade ambitioner kommer också behovet av driftmedel att öka. I ärendet kan vi läsa att drift- och underhållskostnaderna inom

stadsdelsnämndens ansvarsområde som uppkommer till följd av genomförandet av projektet beräknas uppgå till 200 000 kronor. Men istället för ökade resurser till stadsdelarna har stora nedskärningar gjorts på grund av förra årets skattesänkning. Det drabbar naturvårdsskötseln och den biologiska mångfalden. För att få till förbättringar i verkligheten måste även de som ska utföra arbetet få de resurser som krävs.

§ 15

Markanvisning för förskoleändamål inom fokusområdet Ålgrytevägen i Bredäng till Skolfastigheter i Stockholm AB

Dnr E2020-03456

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att anvisa mark för förskoleändamål inom fokusområdet Ålgrytevägen i Bredäng till Skolfastigheter i Stockholm AB och ger exploateringskontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 7 augusti 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 16

Föravtal avseende fastigheterna Måsholmen 16, 22, 24 m.fl. med Skärholmen Retail AB

Dnr E2020-03462

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner förslag till föravtal med Skärholmen Retail AB avseende fastigheterna Måsholmen 16, 22, 24 m.fl.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 21 augusti 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 17

Markanvisning för kontor inom fastigheten Årsta 1:1 på Årstafältet till Midroc Property Development AB

Dnr E2020-02497

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att anvisa mark för kontor inom delar av fastigheten Årsta 1:1 till Midroc Property Development AB och ger exploateringskontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 12 augusti 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Susanne Urban m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

arbetstillfällena till stadsdelen. Enligt kontorets förslag till beslut för markanvisning till Småa AB 2020-05-28 beräknas 110 arbetsplatser rymmas, till NCC Property 2020-04-23 beräknas 2000 arbetsplatser, och för dagens ärenden gällande markanvisning till Midroc Property Development AB beräknas också 2000 arbetsplatser rymmas. Sammanlagt beräknas alltså 4 110 nya arbetsplatser finnas i området vilket är mycket positivt. Det är dock en nackdel om det samtidigt får biltrafiken att öka. 2013-10-17 fattade Exploateringsnämnden också beslut om att ge markanvisning till att bygga ett parkeringshus till Stockholms Stads Parkering AB. Enligt detta beslut skulle parkeringshuset dels innehålla infartsparkering samt besöksparkering men också möjliggöra parkeringsköp för de bolag som inte kan lösa parkering i garage inom egen fastighet i den första och den andra bebyggelseetappen. Det stod dock inget om att parkeringshuset skulle innehålla parkering för boende. Enligt ett särskilt utlåtande ansåg Miljöpartiet vid detta möte att även en bilpool skulle rymmas i parkeringshuset. Enligt uppgift från Exploateringskontoret planerar Stockholms Stads Parkering AB nu att bygga ett parkeringshus med 469 p-platser som främst är till för boende i två av de nya kvarteren.

Om Miljöpartiet fortfarande står för uppfattningen om att även bilpool ska rymmas i garaget, nu när de ingår i majoriteten, så bidrar det ytterligare till att antalet platser som kan bli tillgängliga för arbetsplatser att hyra eller köpa kommer att vara begränsat. Det är positivt att bilpendling inte uppmuntras men då bör det även finnas bra alternativ att ta sig till jobbet. Vänsterpartiet stödjer utveckling av kollektivtrafiken i området men även att det skapas cykelvänliga vägar till arbetsplatserna. I detta sammanhang vill vi påpeka behov av att även skapa stödsäkra parkeringsplatser för cyklar i anslutning till kontoren, för att uppmuntra besökare till stadsdelen att ta cykeln istället för bilen.

§ 18

Yttrande i mål om laglighetsprövning av Exploateringsnämndens beslut 2017-09-21, § 37, om markanvisning för bostäder inom fastigheten Södermalm 9:1 på Södermalm till Olov Lindgren

Dnr E2017-02767

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att till Kammarrätten överlämna yttrande i mål nr 8869-19 enligt bilagt förslag, bilaga 1 till kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 1 september 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 19

Markanvisning för kontor och hotell för Pionen AB:s befintliga tomträttsfastighet, Korphoppet 5, i Hammarby Sjöstad

Dnr E2020-03427

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att anvisa mark för kontor och hotell inom tomträttsfastigheten Korphoppet 5 till Pionen AB och ger exploateringskontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 27 augusti 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 20

Avtal om markutnyttjande och drift- och underhållsansvar mellan staden och Stockholms Hamn AB (korttidsavtal)

Dnr E2020-02820

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt kontorens gemensamma förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner för sin del föreliggande förslag till markavtal (korttidsavtal) med Stockholms Hamn AB (bilaga 1 till kontorens gemensamma tjänsteutlåtande). Avtalet gäller fr.o.m. 1 januari 2021 till och med 31 december 2021.
- 2 Exploateringsnämnden underställer för sin del besluten för kommunfullmäktiges godkännande senast den 31 december 2020.
- 3 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets, trafikkontorets och Stockholms Hamn AB:s gemensamma tjänsteutlåtande från den 25 juni 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorens gemensamma förslag.

§ 21

Föravtal till exploateringsavtal avseende Norrmalm 5:3 på Norrmalm (Centralstationsområdet)

Dnr E2020-03416

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner förslag till föravtal till exploateringsavtal med Jernhusen Stationer AB och Jernhusen AB avseende Norrmalm 5:3.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 21 augusti 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vi är mycket positiva till utvecklingen av Centralstationsområdet. För Stockholms stads del är det viktigt att vi bestämmer oss i fråga om nedgrävningen av Centralbron. Vi har svårt att se att båda projekten kan genomföras samtidigt. Och då behöver staden prioritera.

Projektet kan inte ses som en isolerad insats utan att hänsyn tas till kringliggande områden. Stråk och kopplingar i både nord-/sydlig och öst-/västlig riktning behöver förstärkas. Konkret handlar det om att lägga grunden för en eventuellt fortsatt överdäckning av spåren upp mot Solna samt att förbättra kopplingen till Gamla stan och Södermalm.

§ 22**Motion av Peter Wallmark (SD) om att bebygga och utveckla Katarinavägens södra sida. Svar på remiss från kommunstyrelsen**

Dnr E2020-02787

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 26 augusti 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Susanne Urban m.fl. (V) föreslår (se beslutet).
- 2) Christina Wallmark (SD) föreslår att nämnden beslutar att bifalla motionen, samt därutöver anföra följande:

Katarinavägens södra sida har varit bebyggd tidigare. Det är inget nytt. Området har också varit föremål för förslag för ny bebyggelse i mer än 100 år. Platsen där tidigare bebyggelse har legat är idag en smal remsa med gräsmatta, några träd och mycket sly.

Ett sådant bra läge ska inte stå obebyggt och outnyttjat, utan göras tillgängligt för stockholmarna. Cornelisparken som är tillägnad trubaduren Cornelis Vreeswijk görs större när ett utvidgat grönområde tar plats på till de nya husens tak. En park som kan bli ett av Stockholms nya utflyktsmål. Den nya större grönytan tillför träd, grönska och biologisk mångfald till platsen.

Ingen av de nya husen byggs så höga att de skymmer utsikten för de fastigheter som redan finns uppe på berget. Bergsskärningarna som är så karaktäristiska för Stockholm finns fortfarande i en mycket stor omfattning att se nedanför Katarinavägen.

Föreslagen bebyggelse med nya verksamheter, bostäder och nya grönytor skadar därför inte viktiga natur- och kulturvärden. Den tillför staden och dess invånare dessa värden.

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L),

Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Susanne Urban m.fl. (V).

Reservation

Christina Wallmark (SD) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

§ 23

Nedläggning av spår inom Värtan östras bangårdsdel, med anledning av Stockholms Stads exploatering av Norra Djurgårdsstaden. Anmälan av svar på remiss

Dnr E2020-03026

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna anmälan.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 25 augusti 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 24

Tilläggsavtal till överenskommelse om exploatering med Einar Mattsson Projekt AB mm i kv. Persikan på Södermalm

Dnr E2020-03544

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner förslag till tilläggsavtal till överenskommelse om exploatering med Einar Mattsson Projekt AB m.fl. i kv. Persikan på Södermalm i enlighet med

kontorets tjänsteutlåtande samt ger exploateringskontoret i uppdrag att träffa erforderliga avtal.

- 2 Exploateringsnämnden godkänner att ”Överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark inom kv. Persikan m.m.” överlåts från Einar Mattsson Projekt AB till dotterbolaget Söderpersikan Fastighets AB i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 7 september 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 25

Naturvårdsverkets förslag till nya föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid hantering av oljor och brandfarliga vätskor. Anmälan av svar på remiss

Dnr E2020-02678

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna anmälan.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 20 augusti 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 26**Konsekvensutredning för upphävande av
Naturvårdsverkets allmänna råd om tillståndsprövning
av hamnar (NFS 2003:18). Anmälan av svar på remiss**

Dnr E2020-02706

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna anmälan.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 20 augusti 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 27**Sollentuna kommuns förslag till vattenplan. Anmälan av
svar på remiss**

Dnr E2020-02867

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna anmälan.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 20 augusti 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 28**Promemoria om kommunalt ansvar för insamling och materialåtervinning av returpapper. Svar på remiss**

Dnr E2020-02982

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 28 augusti 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C) och Christina Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna kontorets förslag, samt att som svar på remissen framföra följande:

Principen om att förorenaren betalar innebär att det är den som orsakar skador i miljön som ska betala för de kostnader som uppkommer i samband med skadan. Principen är numera internationellt vedertagen och går under beteckningen PPP (Polluter Pays Principle). Principen är central inom EU-rätten och i svensk miljölagstiftning. För att internalisera samhällets kostnader för skador i miljön vid konsumtionen av varor kan staten införa skatter, avgifter eller pant.

Miljödepartementets förslag bygger på att tidningsbranschen är i ekonomisk kris och därför inte har råd att stå för kostnaderna för insamling och/eller återvinning av tidningsavfallet. Vi menar att denna grundproblematik, tidningsbranschens kris, måste hanteras på annat sätt än att frångå den fundamentala principen att producenten står för kostnaden för det avfall som producenten genererar. Att avskaffa producentansvaret för returpapper och istället lägga

ansvaret och kostnaden på kommunerna innebär en rad negativa konsekvenser, inte bara för miljön och klimatet utan också för staden och stockholmarna.

Returpappret består av mer än tidningar. Det är osäkert hur stor andel av returpappret som är tidningar och direktreklam. Enligt Avfall Sveriges plockanalyser består mer än hälften av returpappret av direktreklam. Det är uppenbart att även direktreklamen kommer att gynnas starkt av förslaget.

En annan bransch som kommer att gynnas av förslaget är pappersindustrin. Deras incitament att öka materialåtervinningen kommer helt försvinna om de ursprungliga materialen är billigare och enklare att hantera. Så länge det finns producentansvar kommer också producenterna att ha incitament att återbruka återvunnet papper i sin produktion. Det är i producentledet som valet att utveckla produkten kan göras, den makten har inte konsumenten. Det är därför inte rimligt att betrakta konsumenter, istället för producenter, som förorenare och avfallsproducenter.

Returpapper har haft ett positivt marknadsvärde och intäkterna från försäljning av returpapperet har de senaste tio åren kunnat finansiera insamlingen. Materialets värde kommer dock inte att kunna finansiera kostnaden för insamlingen framöver. Branschen har därför inte ansökt om att tillhandahålla något insamlingssystem framöver. För att undvika en situation där rättsliga åtgärder behöver tas för att branschen faktiskt måste ta kostnaden för det avfall de sätter på marknaden väljer alltså miljödepartementet att föreslå att kommunerna ska ta över ansvaret i samma stund som det blir olönsamt.

Miljödepartementet bedömer att förslaget kommer att leda till ett underskott i Sveriges kommuner på ca 200-700 miljoner kronor per år. Dessa ökade driftkostnader kommer att behöva täckas med ökad avfallstaxa. Kostnaden per hushåll blir knappt 100 kronor per år för ökade driftkostnader. Kommunerna kommer även att behöva investera ca 3-4 miljarder kronor i infrastruktur för att ta över ansvaret, vilket kommer att kosta ytterligare ca 100 kronor per år för hushållen. Det kommer att bli dyrt för kommunerna att ställa om, och det är invånarna som får betala.

Eftersom det inte går att spåra vem som slängt hur mycket tidningspapper eller direktreklam kommer kostnaden att fördelas jämnt över kommunens invånare. En kommunal renhållningsavgift kan av praktiska skäl inte differentieras så att varje avfallsinnehavare betalar för exakt den mängd avfall som innehavaren genererar. Även de hushåll som inte konsumerar några tidningar eller någon direktreklam alls kommer därför behöva vara med och betala insamlingen.

Tidningsbranschens kris har blivit akut under pandemin vilket medfört att detta förslag har stressats fram med enda syfte att underlätta för tidningsbranschen oavsett konsekvenser i övrigt. Ingen ordentlig dialog har förts med Sveriges Kommuner och Regioner eller Avfall Sverige. Det är inte acceptabelt.

Tidningsbranschen behöver stöttas. Tidningarna är ett grundläggande demokratiskt inslag i vårt samhälle för att främja press- och yttrandefrihet, människors nyhetskonsumtion och medborgarnas kunskap om politiska skeenden. Men att stötta tidningsbranschen genom att höja avfallstaxan med 200 kronor per hushåll och år är ett bakvänt och felaktigt sätt att göra det på.

För att säkerställa allmänhetens tillgång till information och dämpa de negativa ekonomiska konsekvenserna för nyhetsmedier till följd av pandemin har regeringen i vårändringsbudgeten år 2020 föreslagit en permanent förstärkning av mediestödet på 200 miljoner kronor per år från och med i år. Regeringen har även i en extra ändringsbudget föreslagit en tillfällig ökning av mediestödet med 500 miljoner kronor för innevarande år. Stödet ska gå till allmänna nyhetsmedier och syftet är att stödet ska kunna nå fler aktörer än de tryckta nyhetsmedierna. Dessa satsningar på tidningsbranschen är transparenta och motiverade.

Vi menar att vägen framåt måste vara att ge tidningsbranschen stöttning för att klara sig igenom krisen och samtidigt ordentligt utreda en långsiktig lösning för tidningsbranschens framtid och en långsiktig lösning för insamlingen och återvinningen av de fraktioner som idag omfattas av producentansvaret. Istället för att avskaffa producentansvaret för returpapper så kanske fler ska omfattas av det, så som pocketböcker och kontorspapper? Istället för att ge kommunerna allt ansvar för returpapper så kanske

kommunerna ska ta över insamlingsansvaret för samtliga fraktioner samtidigt som producenterna har kvar ansvaret för materialåtervinningen?

- 3) Susanne Urban m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar att delvis bifalla kontorets förslag, samt att därutöver anföra följande:

Vänsterpartiet anser att bibehållet producentansvar är avgörande för säkerställandet av återvinningsmålen. Vi ser också att förorenaren betalar-principen är miljölagstiftningens hörnsten som inte ska urholkas. Därför ställer vi oss frågande till förslaget som skulle göra enskilda hushåll till avfallsproducenter i stället för de verkliga producenterna, endast för att tidningsinsamlingen inte är affärsmässigt lönsam. Liksom kontoret lyfter i sitt svar skulle det remitterade förslaget också kräva relativt stora kommunala investeringar av ny infrastruktur.

Förpackningsinsamlingen som drivs av Svenska Förpacknings- och Tidningsinsamling är ett parallellt system med den kommunala avfallshanteringen, vilket redan i sig skapar förvirring och är otydligt för medborgarna. Dessutom fungerar FTI:s insamling dåligt – överfulla och ostädade insamlingsstationer är tyvärr vardag för ansvarstagande individer som vill lämna in sitt sorterade förpackningsavfall.

Därför föreslår vi att producentansvaret för returpapper bibehålls men att den praktiska insamlingen sker i kommunernas regi. Detta bör innebära synergieffekter för kommunerna som redan ansvarar för avfallshanteringen med den organisation, infrastruktur, utrustning och de anläggningar som det kräver. Däremot finner vi det principiellt viktigt att insamlingen och återvinningen inte läggs på avfallstaxan eller belastar skattekollektivet på något annat sätt, utan debiteras avfallsproducenterna. Vi vill även att insamlingen och återvinningen av andra typer av förpackningar som omfattas av producentansvaret i framtiden ska organiseras på detta sätt.

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L),

Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C) och Christina Wallmark (SD).

Reservation

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Susanne Urban m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

§ 29**Handlingsplan för Biologisk mångfald i Stockholms stad.****Svar på remiss**

Dnr E2020-02990

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 1 september 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Christina Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).
- 2) Susanne Urban m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar att tillstyrka förslag till Handlingsplan för biologisk mångfald i Stockholms stad, samt att därutöver anföra följande:

Biologisk mångfald är en av de nio planetära gränser som är grundläggande för en hållbar planet. Det är den planetära gräns som överskrids allra mest och som just nu hotar våra ekosystem mer än något annat. Människan är beroende av ekosystemtjänster från naturen. Begreppet ekosystemtjänster används för att visa den nytta människan får från naturens arbete. Till exempel renar växter vår luft och bin pollinerar våra grödor. Dessa s.k. ekosystemtjänster skapas och möjliggörs av den biologiska mångfalden. Artrikedom förstärker våra och kommande generationers livsmöjligheter och är grunden för fortsatt välfärd.

Utrotningen av arter sker så snabbt att vissa forskare talar om ett sjätte massutdöende, forskarna befarar att så mycket som 25 procent redan har försvunnit. Försvinner insekterna försvinner många av våra ekosystemtjänster. Deras överlevnad är helt avgörande för oss människor och våra samhällen. Stärkt biologiska mångfald ger positiva resultat även för klimatet, naturen och människors välmående. Det är mot denna bakgrund som Vänsterpartiet ser mycket positivt på den handlingsplan för biologisk mångfald som nu presenteras. Vänsterpartiet instämmer i de fem strategier som läggs fram.

Kopplingar till fysisk planering

Stockholm har en lång historia av jord- och lantbruk. Idag har mycket försvunnit i och med urbanisering och att staden breder ut sig. När jord- och lantbruken försvinner, växer markerna igen och artsammansättningen på platsen förändras. Idag finns vissa kulturlandskap kvar, i form av mindre ängsytor och kantzoner mot skog och bebyggelse. Där återfinns en del av de arter som är förknippade med jord- och lantbruk. Den gamla åkermarken däremot har förvandlats till gräsmattor och idag kvarstår tre stora gräsmarker i staden kvar: Gärdet, Järvafältet och Årstafältet. Dessa områden är idag nedklippta gräsmattor med låg biologisk mångfald som har stor potential för att utvecklas och bli mer artrik.

Staden behöver utveckla den biologiska mångfalden på de kvarvarande grönområden som finns. Vänsterpartiet instämmer i att Stockholm behöver växa. Fler billiga bostäder behöver byggas, tätortsnära naturmiljöer utvecklas och stadsutvecklingen ska gå hand i hand med utvecklingen av dessa. I detta utvecklingsarbete kan naturmiljöer anläggas som är väl gestaltade, med god landskapsarkitektur, och som förenar ekologiska, sociala och kulturella värden. Det kan innebära att förena initiativ för klimatanpassning och biologisk mångfald, genom exempelvis anläggning av dammar och växtbäddar som både är attraktivt för människor, djur och insekter.

Denna typ av arbete behövs inte bara vid nyexploatering och nya bostadsområden. Prioritera naturbaserade, ofta både enkla, kostnadseffektiva och mångfunktionella lösningar både i planering av nya stadsdelar och i förtätning och förvaltning av befintliga områden där grön infrastruktur blivit åsidosatt. I

dagsläget är tillgången till frisk luft, närliggande natur, rent vatten osv. alltför ofta bestämt av socioekonomiska variabler, men vi har nu möjligheten att planera för ett samhälle som är både mer hållbart och mer rättvist. Det är oerhört viktigt att omställningen till ett hållbart samhälle sker på ett sätt som samtidigt bidrar till ett jämlikt och jämställt samhälle. Förutom att jämlikhet och jämställdhet givetvis är grundläggande värden i sig så visar forskning att sådana samhällen har långt bättre förutsättningar att klara en snabb omställning mot hållbarhet. Det är också viktigt för legitimiteten i ett sådant projekt att såväl för- som nackdelar fördelas på ett rättvist sätt.

Ljusföroreningars påverkan på biologisk mångfald

Så kallad "ljusförorening" är ett problem som diskuteras under många år men som med fortsatt urbanisering blivit allt mer akut. Vänsterpartiet anser att det är positivt att handlingsplanen pekar ut ljusföroreningar som ett område för kunskapsutveckling, men menar att staden redan nu också behöver en aktiv plan för fortsatt arbete.

För oss människor är det tråkigt men inte livsnödvändigt att kunna se vintergatan en stjärnklar kväll men för nattlevande djur och insekter, som till stor del navigerar efter stjärnorna, är det just livsnödvändigt. Till skillnad från de andra stora faktorerna som pekas ut i handlingsplanen (invasiva arter och stadsutveckling exempelvis) kan ljusföroreningarna ganska enkelt kan förhindras genom att släcka "onödigt" ljus och att använda ordentliga skärmar för ljuskällorna.

Vänsterpartiet anser därför att Stockholm stads handlingsplan bör ha en tydlig strategi för hur ljusföroreningar ska minska. Denna strategi behöver, liksom övrigt arbete med biologisk mångfald, vara en del av arbetet med grön infrastruktur och bör användas i ett tidigt skede av planprocesserna. Det gynnar också klimatet, tryggheten och de estetiska värdena.

Bevara skogarna

En natur med många arter klarar lättare av den stress som ett förändrat klimat innebär. Bevarande av naturskogar ger stora mängder lagrat kol och är samtidigt hem för djur- och växtliv. Skogen förser oss med en rad ekosystemtjänster som vatten- och luftrening och produktion av råvaror. En rik biologisk mångfald ökar skogens produktionsförmåga och ger större motståndskraft mot klimatförändringar. Skogsmarken binder

stora mängder kol och påverkar vattenbalansen och har därmed en betydelse för både det lokala och globala klimatet.

Skogen har även stora sociala och kulturella värden. Dess betydelse för rekreation, friluftsliv och undervisning är omfattande.

Skogen och biobränslet

Behovet av förnybar energi riskerar att skapa målkonflikter då ökat behov av biobränslen innebär ökat uttag från skogarna. Den största delen av bränslet till fjärrvärmens kommer att komma från skogen i form av biobränsle. Det är problematiskt då skogen behövs för många ändamål.

Klimatfärdplan 2050 anger att potentialen för bioenergi i länet har uppskattats till cirka en TWh idag och upp till två TWh 2050. Med övergång till ett kontinuitetsskogsbruk kommer tillgången till bioenergi under en övergångsperiod på cirka 25 år att vara mindre. För att skydda skogen och den biologiska mångfalden bör länets egen skog bidra med högst 0,5 TWh i form av biobränsle. Länet behöver därför ”importera” biobränsle från andra delar av landet. Därför är energieffektivisering och andra värmelösningar viktiga att genomföra.

Kopplingar till staden och regionens utvecklingsarbete

Biologisk mångfald måste vara en integrerad del av hela Stockholm stads och region Stockholms utvecklingsarbete. I det förslag som nu presenteras listas därför flera dokument som har bäring på handlingsplanen, Vänsterpartiet skulle därtill vilja inkludera RUFSS 2050 - Regionala utvecklingsplan för Stockholmsregionen.

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av Annika Elmlund m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Christina Wallmark (SD).

Reservation

Susanne Urban m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Stockholm har under lång tid legat i framkant vad gäller kunskapsutveckling och skydd av naturmiljöer viktiga för den biologiska mångfalden. Stockholm arbetade med begreppet grönstruktur redan i översiktsplanen 1999 och har under lång tid byggt upp en stor kunskap kring stadens naturmiljöer. Under förra mandatperioden togs nya riktlinjer för utvecklingen av park- och naturmiljöer fram inklusive särskilda satsningar. I den senaste översiktsplanen har vikten av den gröna strukturen fått en tydligare plats både i kartmaterialet och i måltexterna.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har nu tagit fram ett förslag till handlingsplan för biologisk mångfald, som kommer att följas av åtgärdsprogram för biologisk mångfald. Den biologiska mångfalden är en viktig och akut fråga. Biologisk mångfald är en av de grundläggande förutsättningarna för att våra ekosystem ska kunna leverera funktioner och nyttor som vi människor behöver och använder. Staden behöver en övergripande vägledning kring hur dessa ska bevaras och utvecklas samtidigt som staden växer.

Handlingsplanen identifierar viktiga frågor att besvara inom stadens exploateringsprocess. Men ska Stockholms mål om 140 000 nya bostäder gå att genomföra behövs tydligare exempel på hur avvägningar vid exploatering ska göras. Det saknas vägledning för viktiga frågor så som vilka grönsamband och naturmiljöer som behöver prioriteras och vilka som kan exploateras, i vilka lägen en exploatering kan frigöra resurser som kan användas till förstärkningsåtgärder, etc. Genom att i ett tidigt stadium ta hänsyn till den biologiska mångfalden och identifiera hur befintliga grönområden kan stärkas kan staden fortsatt växa och värna både den sociala, ekonomiska och ekologiska hållbarheten. Handlingsplanen ger vissa verktyg och pekar på viktiga prioriteringar, men den skulle vara betjänt av att tydligare ge stöd i avvägningar vid exploatering.

Det som dock är ännu mer allvarligt är att handlingsplanen inte kommer gå att genomföra med nuvarande förutsättningar. Genomförandet ligger i första hand på stadsdelsnämnder som ansvarar för skötseln av naturmarken, inklusive naturreservaten, och exploateringskontoret som ansvar för stadens investeringar vid nybyggnation. De åtgärder som föreslås i handlingsplanen kräver resurser. Utan dessa resurser är handlingsplanen mest en intressant sammanställning av kunskapsläget kring biologisk mångfald i Stockholm.

Som en del av processen med att ta fram förslaget till handlingsplan har en remissrunda genomförts. Remissinstansernas svar går att läsa i ”redovisning av miljöförvaltningens förslag till handlingsplan för biologisk mångfald”. Flera remissinstanser, särskilt stadsdelsförvaltningarna, framhåller att stadens resurser för naturvårdsskötsel redan idag är otillräckliga för att kunna upprätthålla värdena i en fungerande blågrön infrastruktur. Miljöförvaltningen skriver att: ”Resursbehovet är en grundläggande fråga för handlingsplanens genomförande, vilket påpekats av en rad remissinstanser. De behov som lyfts fram är framförallt resurser till investeringar i fysiska åtgärder samt till kontinuerlig naturvårdsskötsel.”

Miljöförvaltningen skriver även: ”Ett utökad samordningsansvar för miljöförvaltningen ryms inte inom nuvarande budgetram. Samordningen kräver resurser i sig men det handlar också om utökade insatser av generell karaktär, till exempel utökad kommunikations- och utbildningsverksamhet samt utökad nätverksverksamhet med till exempel föreningslivet. Att följa utvecklingen över tid för de indikatorer som föreslås, liksom att hålla de digitala verktygen aktuella och uppdaterade, är också utökade insatser som behöver beaktas. Satsningar på att utveckla och tillgängliggöra de mest centrala av verktygen kommer att behövas.”

Det saknas resurser både hos stadsdelarna och på miljöförvaltningen. Även exploateringsnämnden framhåller att handlingsplanens ambitioner inte ryms inom befintliga medel, varken för förstärkningsåtgärder, drift eller miljöövervakning. Men istället för ökade resurser har stora nedskärningar gjorts på grund av förra årets skattesänkning. Det är inte direkt förvånande att de borgerliga partierna prioriterar skattesänkningar före välfärden, miljön och klimatet. Men det är mer förvånande att Miljöpartiet har accepterat nedskärningar inom äldreomsorg, förskola och skola genom att acceptera skattesänkningar och utförsäljningar. Vad man har fått i utbyte är en förvisso välskrivna handlingsplan, men vars innehåll inte kommer att kunna genomföras på grund av minskade resurser.

För den biologiska mångfalden gäller det nu att kunna gå från ord till handling. Vi socialdemokrater är positiva till handlingsplanen för biologisk mångfald och vill se att den följs upp med mer medel för naturvård. För att handlingsplanen i slutändan ska leda till förbättringar i

verkligheten måste även de som ska utföra arbetet få de resurser som krävs.

§ 30

Ändring av exploateringsnämndens sammanträdestider 2020

Dnr E2020-03929

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att ställa in nämndens möte med exploateringsnämndens och stadsbyggnadsnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor den 15 oktober 2020.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 15 september 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Vid protokollet

Åse Geschwind